

ĢENERĀLADVOKĀTES VERICAS TRSTENJAKAS [VERICA TRSTENJAK]
SECINĀJUMI,
sniegti 2007. gada 28. martā¹

I — Ievads

1. Izskatāmās lietas pamatā ir Komisijas uzsāktā procedūra par pienākumu neizpildi pret Vācijas Federatīvo Republiku saskaņā ar EKL 228. panta 2. punkta otro daļu. Ar savu prasību Komisija lūdz Tiesu atzīt, ka Vācijas Federatīvā Republika, neveicot pasākumus, lai izpildītu Tiesas 2003. gada 10. aprīļa spriedumu apvienotajās lietās C-20/01 un C-28/01 Komisija/Vācija, kas attiecās uz līguma noslēgšanu ar Bokhornas [Bockhorn] pašvaldību par atkritumu ūdeņu aizvākšanu un līgumu ar Braunšveigas [Braunschweig] pilsētu — par atkritumu apglabāšanu², nav izpildījusi pienākumus, ko tai uzliek EKL 228. panta 1. punkts.

2. Iepriekš minētajā spriedumā Tiesa atzina, ka Vācijas Federatīvā Republika nav izpildījusi savas saistības, kas izriet no Kopienu tiesību noteikumiem par publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu. Pirm-

kārt, tā uzskatīja par pierādītu, ka Bokhornas pašvaldība nepaziņoja par konkursu līguma par notekūdeņu savākšanu slēgšanas tiesību piešķiršanu un nepublicēja piešķiršanas procedūras rezultātus *Eiropas Savienības Oficiālā Vēstneša* pielikumā, kā to prasa Direktīvas 92/50/EEK³ 8. pants kopā ar 15. panta 2. punktu un 16. panta 1. punktu. Otrkārt, Tiesa atzina, ka Braunšveigas pilsēta noslēdza līgumu par atkritumu apglabāšanu ar sarunu procedūru, iepriekš neizsludinot konkursu, kaut arī iepriekš minētās direktīvas 11. panta 3. punkta nosacījumi publisko pakalpojumu līguma slēgšanas tiesību piešķiršanai, iepriekš neizsludinot konkursu, netika izpildīti.

3. Tiesā tagad izskatāmās lietas centrālais jautājums ir — kādi secinājumi no 2003. gada 10. aprīļa sprieduma, ar ko tika atzīta valsts pienākuma neizpilde, bija jāizdara Vācijas Federatīvajai Republikai, lai izpildītu savu pienākumu un nodibinātu stāvokli, kurš atbilst Kopienu tiesībām. Visbeidzot, ja

1 — Oriģinālvaloda — slovēņu.

2 — Tiesas 2003. gada 10. aprīļa spriedums apvienotajās lietās C-20/01 un C-28/01 Komisija/Vācija (*Recueil*, I-3609. lpp.).

3 — Padomes 1992. gada 18. jūnija Direktīva 92/50/EEK par procedūru koordinēšanu valsts pakalpojumu līgumu [publisko pakalpojumu līgumu slēgšanas tiesību] piešķiršanai (OV L 209, 1. lpp.).

Komisija uzskata, ka sākotnēji uz vismaz 30 gadiem noslēgtie privāttiesiskie līgumi ir jāatceļ, Vācijas Federatīvā Republika noraida attiecīgo pienākumu, pamatā atsaucoties uz Direktīvas 89/665/EEK⁴ 2. panta 6. punktā noteiktajām dalībvalstu tiesībām noteikt, ka par izskatīšanu atbildīgā iestāde ir pilnvarota pieņemt lēmumu tikai par zaudējumu atlīdzināšanu.

tājumus, kuros attiecīgā dalībvalsts nav izpildījusi Tiesas spriedumu.

Ja attiecīgā dalībvalsts neveic vajadzīgos pasākumus, lai Komisijas noteiktajā termiņā izpildītu Tiesas spriedumu, Komisija var griezties Tiesā. Tādā gadījumā tā norāda sodanaudu vai kavējuma naudu, kas jāmaksā attiecīgajai dalībvalstij un ko Komisija konkrētajos apstākļos uzskata par piemērotu.

II — Atbilstošās tiesību normas

4. EKL 228. pants nosaka šādi:

Ja Tiesa konstatē, ka attiecīgā dalībvalsts nav izpildījusi tās spriedumu, tā var šai valstij uzlikt sodanaudu vai kavējuma naudu.

[..]”

“1. Ja Tiesa konstatē, ka dalībvalsts nav izpildījusi kādu šajā Līgumā paredzētu pienākumu, šai valstij jāveic pasākumi, kas vajadzīgi Tiesas sprieduma izpildei.

5. Direktīvas 89/665 2. panta 6. punkts ir formulēts šādi:

2. Ja Komisija atzīst, ka attiecīgā dalībvalsts nav veikusi šādus pasākumus, tā, vispirms dodot šai valstij iespēju iesniegt apsvērumus, sniedz argumentētu atzinumu, norādot jau-

“Šā panta 1. punktā minēto pilnvaru īstenošanas ietekmi uz līgumu, kas noslēgts pēc lēmuma par tā piešķiršanu, nosaka valstu likumi.

4 — Padomes 1989. gada 21. decembra Direktīva 89/665/EEK par to normatīvo un administratīvo aktu koordinēšanu, kuri attiecas uz izskatīšanas procedūru piemērošanu, piešķirot piegādes un uzņēmuma līgumus valsts vajadzībām [piešķirot publisko piegādes un uzņēmuma līgumu slēgšanas tiesības] (OV L 395, 33. lpp.).

Turklāt, izņemot gadījumus, kad lēmums ir jāatceļ pirms lēmuma par zaudējumu atli-

dzināšanu, dalībvalsts var paredzēt, ka pēc līguma noslēgšanas, kas notiek pēc lēmuma par tā piešķiršanu, par izskatīšanu atbildīgā iestāde ir pilnvarota pieņemt lēmumu tikai par zaudējumu atlīdzināšanu jebkurai personai, kam pārkāpuma dēļ ir nodarīts kaitējums.”

2) sakarā ar to, ka Braunšveigas pilsēta (Vācija) noslēdza līgumu par atkritumu apglabāšanu, izmantojot sarunu procedūru, iepriekš neizsludinot konkursu, kaut arī Direktīvas 92/50 11. panta 3. punkta nosacījumi publisko pakalpojumu līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanai, iepriekš neizsludinot konkursu, netika izpildīti, Vācijas Federatīvā Republika publisko pakalpojumu līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas ietvaros nav izpildījusi pienākumus, kurus tai uzliek minētās direktīvas 8. pants un 11. panta 3. punkta b) apakšpunkts.”

III — Lietas priekšvēsture

A — Spriedums apvienotajās lietās C-20/01 un C-28/01

6. 2003. gada 10. aprīļa sprieduma apvienotajās lietās C-20/01 un C-28/01 Komisija/Vācija rezolutīvās daļas 1. un 2. punktā Tiesa atzina:

“1) sakarā ar to, ka Bokhornas (Vācija) pašvaldība nepaziņoja par konkursu līguma par notekūdeņu savākšanu slēgšanas tiesību piešķiršanai un npublicēja piešķiršanas procedūras rezultātus *Eiropas Savienības Oficiālā Vēstneša* pielikumā, Vācijas Federatīvā Republika publisko pakalpojumu līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas ietvaros nav izpildījusi pienākumus, kurus tai uzliek Padomes 1992. gada 18. jūnija Direktīvas 92/50/EEK par procedūru koordinēšanu valsts pakalpojumu līgumu [publisko pakalpojumu līgumu slēgšanas tiesību] piešķiršanai (OV L 209, 1. lpp.) 8. pants saistībā ar 15. panta 2. punktu un 16. panta 1. punktu;

7. Attiecībā uz faktu detalizētu atspoguļojumu un procedūras norisi šajās lietās vēlos norādīt uz iepriekš minēto spriedumu⁵.

B — Pirmstiesas procedūra lietā C-503/04

8. 2003. gada 27. jūnija vēstulē Komisija lūdza Vācijas valdību paziņot par pasākumiem, kas veikti, lai izpildītu iepriekš minēto spriedumu apvienotajās lietās Komisija/Vācija. Vācijas valdība savā 2003. gada 7. augusta paziņojumā atbildēja, ka Vācijas Federa-

⁵ — Iepriekš 2. zemsvītras piezīmē minētā 2003. gada 10. aprīļa sprieduma apvienotajās lietās Komisija/Vācija 6.–20. punkts.

tīvā Republika vienmēr ir atzinusi pārkāpumus un veikusi visus nepieciešamos pasākumus, lai turpmāk šādi pārkāpumi neatkārtotos. Turpretim tās pienākums nav lauzt abus lietā minētos līgumus.

9. Ar 2003. gada 17. oktobra vēstuli Komisija aicināja Vācijas valsts iestādes darīt tai zināmus savus paskaidrojumus divu mēnešu termiņā.

10. Vācijas valdība savā 2003. gada 23. decembra paziņojumā atkārtoti norāda, ka Vācijas Federatīvā Republika vienmēr ir atzinusi pārkāpumus, izteikusi savu nožēlu un veikusi visus nepieciešamos pasākumus, lai turpmāk šādi pārkāpumi neatkārtotos. Turklāt 2003. gada decembra sākumā tā ir nosūtījusi vēstuli Lejassaksijas federālās zemes valdībai [*Landesregierung von Niedersachsen*], kurā tā uzstājīgi lūdza ievērot spēkā esošās normas par publisko līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu un aicināja to ziņot par pasākumiem, kuriem jānodrošina, lai turpmāk šādi pārkāpumi neatkārtotos. Federālā valdība turklāt norāda uz 13. pantu Vācijas Likumā par publisko līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu [*Vergabeverordnung*], kas stājās spēkā 2001. gada 1. februārī, kas nosaka, ka līgumslēdzēju iestāžu noslēgtie līgumi nav spēkā, ja pretendenti, kuru piedāvājumi ir noraidīti, netiek informēti par attiecīgā līguma noslēgšanu vismaz 14 dienas pirms līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas. Tā vēlreiz puda savu viedokli, ka Kopienas

tiesības nenosaka pienākumu lauzt abus līgumus, uz kuriem attiecas iepriekš minētais spriedums apvienotajās lietās Komisija/Vācija.

11. Ar 2004. gada 1. aprīļa vēstuli Komisija nosūtīja Vācijas Federatīvajai Republikai argumentētu atzinumu. Tajā Komisija puda savu pārliecību par to, ka, ņemot vērā apstākli, ka apstrīdētie līgumi būs spēkā vēl vairākus gadu desmitus, nepietiek vien ar apņemšanos nepieļaut šādus pārkāpumus turpmākajās līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrās. Lai izpildītu 2003. gada 10. aprīļa spriedumu, ir jāveic pasākumi, kas izbeigtu pienākumu neizpildi spriedumā aplūkotojās valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas gadījumos. Šajā sakarā Komisija noteica divu mēnešu termiņu no vēstules saņemšanas brīža. Vācijas Federatīvā Republika atbildēja ar 2004. gada 7. jūnija vēstuli, kurā tā apliecināja savu līdzšinējo nostāju.

12. Tā kā Komisija uzskatīja, ka Vācijas Federatīvā Republika nav veikusi vajadzīgos pasākumus sprieduma apvienotajās lietās Komisija/Vācija izpildei, tā 2004. gada 7. decembrī cēla šo prasību.

IV — Tiesvedība Tiesā

13. Komisija savā prasībā tās sākotnējā formulējumā, pirmkārt, lūdza atzīt, ka Vācijas

Federatīvā Republika, neveicot pasākumus, lai izpildītu Tiesas 2003. gada 10. aprīļa spriedumu apvienotajās lietās C-20/01 un C-28/01 Komisija/Vācija, kas attiecās uz līguma noslēgšanu ar Bokhornas pašvaldību par notekūdeņu savākšanu un līgumu ar Braunšveigas pilsētu par atkritumu apglabāšanu, nav izpildījusi pienākumus, ko tai uzliek EKL 228. panta 1. punkts. Otrkārt, prasības mērķis bija panākt, lai Vācijas Federatīvajai Republikai tiktu uzdots samaksāt Komisijai kavējuma naudu, ieskaitot to kontā "Eiropas Kopienų pašu resursi", EUR 31 680 apmērā par katru pasākumu izpildes nokavējuma dienu, kas nepieciešami, lai izpildītu spriedumu saistībā ar līguma noslēgšanu ar Bokhornas pašvaldību par notekūdeņu savākšanu, kā arī EUR 126 720 apmērā par katru pasākumu izpildes nokavējuma dienu, kas nepieciešami, lai izpildītu spriedumu saistībā ar līgumu ar Braunšveigas pilsētu par atkritumu apglabāšanu. Turklāt Komisija prasa piespriest Vācijas Federatīvajai Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

14. Tajā pašā laikā, kad notika rakstveida process, lietā apstrīdētie līgumi tomēr tika atcelti. Vācijas Federatīvā Republika 2005. gada 14. februāra atbildē uz prasību, kas Tiesā reģistrēta 2005. gada 15. februārī, paziņoja, ka ar 2005. gada 3. janvāri starp Bokhornas pašvaldību un attiecīgo uzņēmumu ir parakstīts līgums, ar ko tiek atcelts līgums par notekūdeņu savākšanu. Tā šajā dokumentā arī lūdza noraidīt prasību un, pakārtoti, attiecināt sprieduma, ar ko tika apmierināta prasība, iedarbību tikai uz nākotni, kā arī

piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

15. Komisija 2005. gada 26. aprīļa atbildē paziņoja, ka tā attiecībā uz šo prasības pamatu vairs neuztur spēkā savu prasību un prasījumu piespriest kavējuma naudu.

16. Vācijas Federatīvā Republika 2005. gada 28. jūlija atbildes rakstā paziņoja, ka pa šo laiku (2005. gada 4. vai 5. jūlijā) arī Braunšveigas pilsēta ir noslēgusi līgumu, ar ko tiek atcelts noslēgtais līgums, un lūdza saskaņā ar Tiesas Reglamenta 92. panta 2. punktu kopā ar 91. panta 3. un 4. punktu izbeigt tiesvedību kopumā un svītrot lietu no reģistra, kā arī, pakārtoti, noraidīt prasību kopumā kā nepieņemamu. Vācijas Federatīvā Republika katrā ziņā apgalvo, ka procesuālo un materiālo iemeslu dēļ sodanaudu vairs nevar piemērot.

17. Pamatojoties uz šo Vācijas Federatīvās Republikas paziņojumu, Komisija 2005. gada 6. decembra atzinumā pavēstīja, ka tā savu sākotnējo prasību uztur tikai attiecībā uz konstatējumu, ka Vācijas Federatīvā Republika attiecīgajā laikā nebija izpildījusi Tiesas

spriedumu, kas attiecās uz Braunšveigas pilsētas noslēgto līgumu. Ņemot vērā arī šī otrā līguma vēlāko atcelšanu, Komisija vairs neuzskata par vajadzīgu lūgt Tiesu piespriet Vācijas Federatīvajai Republikai samaksāt kavējuma naudu. Komisija šajā dokumentā arī norāda, ka vēl ir iespējams piespriet sodanaudu, tomēr konkrētajos apstākļos tā neuzskata par nepieciešamu vērsties Tiesā ar šādu prasījumu.

18. Ar Tiesas priekšsēdētāja 2005. gada 6. jūnija rīkojumu Nīderlandes Karalistei, Francijas Republikai un Somijas Republikai tika atļauts iestāties lietā Reglamenta 93. panta 1. punkta nozīmē, lai atbalstītu Vācijas Federatīvās Republikas prasījumus.

19. 2006. gada 7. decembrī notika tiesas sēde, kurā piedalījās Komisija, Vācijas Federatīvā Republika un Francijas Republika.

V — Prasības pamati un galvenie argumenti

20. Vācijas Federatīvā Republika ceļ vairākas iebildes par nepieņemamību un uzskata prasību par nepamatotu arī no materiāltiesiskā viedokļa.

A — Par prasības pieņemamību

1) Pieļaujama procedūras veids

21. *Vācijas valdība* vispirms apgalvo, ka Komisijai nav juridiski pamatotas intereses [celt prasību], jo Komisija nav vērsusies Tiesā ar pieteikumu par sprieduma interpretāciju atbilstoši Tiesas Reglamenta 102. panta noteikumiem. Tiesvedība jautājumā par to, kādas ir sprieduma Komisija/Vācija sekas, bija jāizlemj, iesniedzot Tiesā šādu pieteikumu, nevis ceļot prasību saskaņā ar EKL 228. pantu. Turklāt tūlītēja prasības celšana par kavējuma naudas piespriešanu, iepriekš neiesniedzot pieteikumu par sprieduma interpretāciju, ir pretrunā samērīguma principam.

22. *Komisija* savu prasību pamato ar to, ka Vācijas Federatīvā Republika nav veikusi pasākumus, lai izpildītu 2003. gada 10. aprīļa spriedumu. Šādu pienākumu Vācijas Federatīvajai Republikai uzliek EKL 228. panta 1. punkts. Tiesa attiecīgajā spriedumā atzina Komisijas pilnvaras lūgt procedūrā par pienākumu neizpildi konstatēt, ka dalībvalstis nav izpildījušas savus pienākumus, ko tām uzliek Kopienas tiesības — piemēram, noslēdzot ilgtermiņa pakalpojumu līgumus, neievērojot līgumu slēgšanas tiesību piešķirša-

nas tiesisko regulējumu, lai šādi pārkāpumi tiktu pārtraukti.

23. Komisija nepiekrīt viedoklim, ka lietu varēja izlemt, iesniedzot pieteikumu par sprieduma interpretāciju saskaņā ar Tiesas Reglamenta 102. pantu. EKL 226. pantā noteiktajā procedūrā, kā rezultātā tika taisīts 2003. gada 10. aprīļa spriedums, Tiesa konstatēja valsts pienākumu neizpildi. Tas ir vienīgais iespējamais prasību apmierinošs sprieduma saturs, jo Tiesai spriedumā nav jāizskata pasākumi, kas dalībvalstij jāveic, lai izpildītu attiecīgo spriedumu.

2) Strīda priekšmeta atrisināšana

24. *Vācijas valdība* iesaka izbeigt tiesvedību atbilstoši Reglamenta 92. panta 2. punktam; tā uzskata, ka šī noteikuma nosacījumi ir izpildīti. Ir atcelts gan Bokhorna pašvaldības līgums par notekūdeņu savākšanu, gan Braunšveigas pilsētas līgums par atkritumu apglabāšanu, kuru pastāvēšana bija iemesls Komisijas ierosinātajai tiesvedībai. Tādējādi prasība ir zaudējusi savu priekšmetu un tiesvedība ir jāizbeidz.

25. Pakārtoti Vācijas valdība apgalvo, ka prasība jānoraida kā nepieņemama tādēļ, ka nav juridiski pamatotas vajadzības celt prasību, jo pēc strīdīgo līgumu atcelšanas vairs nav jāveic nekādi pasākumi Tiesas sprieduma apvienotajās lietās C-20/01 un C-28/01 izpildei. Izvērtējot jautājumu, vai vēl pastāv juridiski pamatota vajadzība celt prasību, jāatceras, ka noteicošais prasībā, kas celta saskaņā ar EKL 228. panta 2. punktu, ir pēdējās tiesas sēdes datums, nevis argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigu datums.

26. *Nīderlandes valdība* piekrīt Vācijas valdības paskaidrojumiem un iesaka Tiesai noraidīt prasību kā nepieņemamu tādēļ, ka nav juridiski pamatotas vajadzības celt prasību, jo, Braunšveigas pilsētai atceļot noslēgto līgumu par atkritumu apglabāšanu, prasības pieteikums ir zaudējis savu priekšmetu.

27. *Komisija* uzskata, ka prasības pieņemamības nosacījums EKL 228. panta 2. punktā paredzētajā procedūrā, kā arī EKL 226. pantā paredzētajā procedūrā ir valsts pienākumu neizpilde brīdī, kad beidzas argumentētajā atzinumā dalībvalstij noteiktais termiņš. Ja dalībvalsts šajā noteiktajā termiņā nav veikusi pasākumus Tiesas sprieduma izpildei, Komisija var vērsties Tiesā. Prasība, kas ir bijusi pieņemama, vēlāku notikumu rezultātā nevar kļūt nepieņemama.

28. Komisija ir ieinteresēta noskaidrot jautājumu, vai Vācijas Federatīvā Republika attiecīgajā brīdī, kad Braunsveigas pilsētas noslēgtais līgums vēl bija spēkā, jau bija veikusi pasākumus Tiesas sprieduma apvienotajās lietās C-20/01 un C-28/01 izpildei. Komisija uzskata, ka pasākumi netika veikti, jo spriedums noteica pienākumu izbeigt minēto līgumu. Šādos apstākļos Komisija uzskata, ka tai jāturpina uzturēt sava prasība.

pienākuma piemērojamību. Turklāt Direktīvā 89/665 noteiktajai izskatīšanas procedūrai salīdzinājumā ar procedūru par pienākumu neizpildi ir īpašāks mērķis.

B — Par prasības būtību

29. *Komisija* savā argumentācijā attiecībā uz prasības būtību balstās uz saviem apsvērumiem saistībā ar prasības pieņemamību. Tā uzskata, ka Vācijas Federatīvā Republika nav veikusi vajadzīgos pasākumus iepriekš minētā sprieduma izpildei, jo tā neatcēla Braunsveigas pilsētas noslēgto līgumu par atkritumu apglabāšanu līdz argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigām. Dalībvalsts pienākumu izbeigt Tiesas konstatēto pārkāpumu un Komisijas pilnvaras to nodrošināt nosaka EKL 228. pants, tātad Kopienas primārās tiesības. Direktīvas 89/665 2. panta 6. punkts kā Kopienas sekundāro tiesību noteikums nekādā veidā nevar izmainīt šī

30. Turpretī *Vācijas valdība* uzskata prasību par nepieņemamu, jo tā savā 2003. gada 23. decembrī minētos pasākumus uzskata par pietiekamiem iepriekš minētā sprieduma izpildei. Pēc tās domām, par vajadzīgiem un pietiekamiem pasākumiem ir jāuzskata tās skaidrie federālajā un federālās zemes līmenī dotie norādījumi precīzi ievērot līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas tiesisko regulējumu.

31. Turklāt tā ar *Nīderlandes, Francijas un Somijas valdību* atbalstu pauž viedokli, ka atbilstoši EKL 226. pantam konstatētā pienākumu neizpilde nevar noteikt pienākumu lauzt līgumu, kas noslēgts par pakalpojuma sniegšanas tiesību piešķiršanu. Attiecīgu interpretāciju nepieļauj, pirmām kārtām, Direktīvas 89/665 2. panta 6. punkts, kas dalībvalstīm ļauj paredzēt, ka pēc līguma noslēgšanas par izskatīšanu atbildīgā iestāde ir pilnvarota pieņemt lēmumu tikai par zaudējumu atlīdzināšanu personai, kurai līgumslēdzēju iestāžu nepareizas rīcības dēļ ir nodarīts kaitējums. Tātad atbilstoši šim noteikumam līgumslēdzēju iestāžu noslēgtie līgumi var palikt spēkā. Ņemot vērā, ka Vācijas Federatīvā Republika ir izmantojusi šo iespēju, Kopienas tiesības neietekmē pastāvošo saistību spēkā esamību. Turklāt pienākums lauzt līgumus ir pretrunā tiesiskās

drošības principam un tiesiskās palāvības principam, *pacta sunt servanda* principam, kā arī EKL 295. pantam, pamattiesībām uz īpašumu un Tiesas judikatūrai attiecībā uz sprieduma iedarbības ierobežošanu laikā.

34. Tomēr šāds vienkāršots strīda priekšmeta atspoguļojums ir mērķis un neatklāj tā sarežģītību no juridiskā viedokļa, jo tas izvirza tiesību jautājumus, kas attiecas gan uz prasības pieņemamību, gan uz prasības būtību.

32. Vācijas valdība norāda arī uz to, ka saskaņā ar Vācijas tiesībām un atbilstoši attiecīgajiem līgumu punktiem izskatāmajās lietās līgumus nevar lauzt vai arī tos var lauzt, tikai uzņemoties nesamērīgi lielu atbildības risku.

A — Par prasības pieņemamību

1) Pieļaujama procedūras veids

35. Pirmais jautājums attiecas uz Vācijas valdības iebildumu par prasības sakarā ar valsts pienākumu neizpildi pieņemamību, ko Komisija ierosināja atbilstoši EKL 228. panta 2. punkta otrajai daļai. Tā uzskata, ka Komisijai, pirmām kārtām, vajadzēja atbilstoši Tiesas Reglamenta 102. pantam iesniegt pieteikumu par sprieduma apvienotajās lietās C-20/01 un C-28/01 interpretāciju. Tā piebilst, ka tūlītēja prasības celšana par kavējuma naudas piespriešanu, iepriekš neiesniedzot pieteikumu par sprieduma interpretāciju, ir pretrunā samērīguma principam.

VI — Tiesiskais vērtējums

33. Kā jau sākumā tika minēts, šis tiesvedības galvenais jautājums ir par to, kādi secinājumi no 2003. gada 10. aprīļa sprieduma bija jāizdara Vācijas Federatīvajai Republikai, lai izpildītu savu pienākumu un atjaunotu stāvokli, kurš atbilst Kopienas tiesībām.

36. Pēc manām domām, šim viedoklim nav juridiska pamatojuma līgumos, kā arī tas nav saderīgs ar Kopienas procesuālajām tiesībām. Drīzāk šķiet, ka šis viedoklis balstīts uz nepareizu izpratni par tās prasības sakarā ar

valsts pienākumu neizpildi būtību, kas celta atbilstoši EKL 228. panta 2. punkta otrajai daļai, tādēļ ir nepieciešams attiecīgs skaidrojums.

37. Šajā sakarā vispirms jāatzīmē, ka Kopienas procesuālās tiesības nenosaka pieteikumu par sprieduma interpretāciju prioritāti attiecībā pret prasību atbilstoši EKL 228. panta 2. punkta otrajai daļai. Tās arī neizvirza nosacījumu, ka Komisijai, ceļot prasību, ir jāiesniedz attiecīgs pieteikums [par sprieduma interpretāciju]. Dažādās procedūras atšķiras viena no otras ar saviem nosacījumiem un mērķiem, tādēļ tās principā jāuzskata par patstāvīgām procedūrām un tikai to specifikas dēļ tās kādā konkrētā gadījumā var tikt uzskatītas par primārām attiecībā pret citiem procedūru veidiem.

38. Atbilstoši Reglamenta 102. pantam pieteikums par sprieduma interpretāciju ir pieņemams, ja tā priekšmets ir attiecīgā sprieduma rezolūīvā daļa kopā ar galvenajiem pamatiem, uz kuriem Tiesa ir balstījusi spriedumu, un tā mērķis ir novērst neskaidrību vai daudznozīmību, kas, iespējams, ietekmē sprieduma jēgu un piemērojamību, ja ar to bija jāizlemj Tiesā iesniegtā lieta. Tādēļ atbilstoši Tiesas judikatūrai pieteikums par sprieduma interpretāciju ir nepieņemams, ja tas attiecas uz jautājumiem, kas šajā spriedumā nav izlemti, vai arī, ja tā mērķis ir iegūt no tiesas, kas izskata strīdu,

atzinumu par šīs tiesas pieņemtā sprieduma piemērošanu, izpildi vai sekām⁶.

39. Izskatāmajā lietā Komisijai un Vācijai ir dažādi viedokļi par to, vai no 2003. gada 10. aprīļa sprieduma izriet Vācijas Federatīvās Republikas pienākums atcelt noslēgtos pakalpojumu līgumus. Šādā gadījumā Komisijas prasību var uzskatīt tikai par pieteikumu, lai saņemtu abām pusēm saistošu Tiesas atzinumu par pieņemtā sprieduma piemērošanu un izpildi vai arī par šī sprieduma sekām. Tomēr strīda priekšmets ir tiesas lēmuma praktiskā izpilde, kas jāveic Vācijas Federatīvajai Republikai, bet nevis attiecīgā lēmuma neskaidrība vai daudznozīmība. Tādēļ atbilstoši judikatūras izveidotajiem kritērijiem šāds varbūvējs pieteikums atbilstoši Reglamenta 102. pantam būtu jāuzskata par nepieņemamu sakarā ar pieņemama interpretācijas priekšmeta trūkumu.

40. Papildus vēlos norādīt uz ģenerāladvokāta Hēlhuda [Geelhoed] apsvērumiem lietā

6 — Tiesas 1955. gada 28. jūnija spriedums lietā 5/55 *Assider*/Augstā iestāde (*Recueil*, 263. lpp.), 1965. gada 7. aprīļa spriedums lietā 70/63a *Augstā iestāde/Collotti* un Tiesa (*Recueil*, 353. lpp.) un 1966. gada 13. jūlija spriedums 110/63a *Willame/EAEK Komisija* (*Recueil*, 411. lpp.); Tiesas 1983. gada 29. septembra rīkojumi lietā 9/81 INT Revīzijas palāta/*Williams* (*Recueil*, 2859. lpp.) un lietā 206/81a *Alvarez/Parlaments* (*Recueil*, 2865. lpp.), 1986. gada 11. decembra rīkojums lietā 25/86 *Suss/Komisija* (*Recueil*, 3929. lpp.) un 1988. gada 20. aprīļa rīkojums apvienotajās lietās 146/85 un 431/85 INT *Maindiaux u.c./CES u.c.* (*Recueil*, 2003. lpp.); Pirmās instances tiesas 1993. gada 14. jūlija spriedums lietā T-22/91 INT *Raiola-Denti u.c./Padome* (*Recueil*, II-817. lpp., 6. punkts).

Komisija/Francija par to, ka jebkuru saistību gadījumā, kas ietekmē Tiesas sprieduma izpildi, var rasties jautājumi par šī sprieduma precīzu saturu. Par šiem jautājumiem katrā ziņā jālemj EKL 228. pantā paredzētajā procedūrā⁷. Uzskatu, ka šis ģenerālvokāta viedoklis ir viegli izprotams, jo procedūras par pienākumu neizpildi mērķis, ko nosaka procedūras konstatējošais raksturs, ir tikai panākt, ka Tiesa konstatē pienākumu neizpildi⁸.

41. Ņemot vērā to, ka Tiesa aprobežojas tikai ar pienākumu neizpildes fakta konstatāciju, attiecīgajām dalībvalstīm, iespējams, var rasties grūtības nosakot konkrētos pasākumus, kas jāveic, lai novērstu apgalvoto pārkāpumu. Šādos gadījumos Tiesa sprieduma pamatojumā cenšas sniegt tuvākas norādes par kontekstu, kurā apstrīdētie pasākumi vēl tiek uzskatīti par atbilstošiem Līgumam⁹. Turklāt Tiesa arī sprieduma rezolutīvajā daļā var sniegt palīdzību interpretācijas ziņā, plašāk vai ne tik plaši

aprakstot konstatēto pienākumu neizpildi¹⁰. Tādējādi no Tiesas ierobežotajām pilnvarām procedūrā par pienākumu neizpildi nevar izdarīt secinājumu, ka Tiesai principā nav dota iespēja minēt savus apsvērumus par veidu un apjomu, kādā iespējams noregulēt konkrēto lietu. Šādas rīcības pieņemamību apliecina EKL 228. panta formulējums, kas skaidri nosaka, ka attiecīgajai dalībvalstij jāveic pasākumi, kas vajadzīgi Tiesas sprieduma izpildei¹¹.

42. Tādējādi principā apjoms, kādā dalībvalstij jāizpilda savs pienākums, lietas dalībniekiem konkrētajā gadījumā kļūst skaidrs, pateicoties vienkāršai attiecīgā tiesas lēmuma interpretācijai, kam nav jāiesniedz pieteikums par sprieduma interpretāciju atbilstoši Reglamenta 102. pantam.

43. No visa iepriekš minētā izriet, ka EKL 228. pantā noteiktā procedūra par pienākumu neizpildi katrā ziņā ir pareizais procedūras veids, lai noskaidrotu iespējamus jautājumus par dalībvalsts pienākumu attiecībā uz Tiesas sprieduma izpildi¹². Pateico-

7 — Ģenerālvokāta Hēlhuda [*Geelhoed*] 2005. gada 24. novembra secinājumi lietā C-177/04 Komisija/Francija (2006. gada 14. marta spriedums, Krājums, I-2461. lpp., 43. punkts).

8 — 2004. gada 18. novembra spriedums lietā C-126/03 Komisija/Vācija (Krājums, I-11197. lpp., 25. un 26. punkts); ģenerālvokāta Reišlas [*Reischl*] 1979. gada 11. septembra secinājumi lietā 141/78 Francija/Apvienotā Karaliste (1979. gada 4. oktobra spriedums, *Recueil*, 2946. lpp.). Schütz, H.-J./Bruha, T./König, D. *Casebook Europarecht*. München: Beck, 2004, 333. lpp. Cremer, W. *Kommentar zu EU-Vertrag und EG-Vertrag*. No: Callies/Ruffert (izdevēji). 228. panta 1. punkts. Karpenstein, P./Karpenstein, U., *Das Recht der Europäischen Union*, no: Grabitz/Hilf (izdevēji), III sējums, EKL 228. panta 6. punkts, norāda uz to, ka spriedums kā tāds, ar ko Tiesa konstatē faktu, nav ne izpildraksts, ne arī tas nosaka tiesisko situāciju. Pienākumu neizpildes konstatācijas gadījumā EKL 228. panta 1. punkts nosaka attiecīgajai valstij pienākumu izbeigt pārkāpumu. Tomēr Tiesa nedrīkst pati ne atcelt Līgumam neatbilstošos pasākumus, ne arī līgumpārkāpējai dalībvalstij noteikt saistības izbeigt pārkāpumu.

9 — 1973. gada 12. jūlija spriedums lietā 70/72 Komisija/Vācija (*Recueil*, 813. lpp., 13. punkts).

10 — Burgi, M. *Handbuch des Rechtsschutzes der Europäischen Union*, 2. izdevums. No: Rengeling/Middeke/Gellermann (izdevēji). München: Beck, 2003, § 6, 49. punkts.

11 — Karpenstein, P./Karpenstein, U. *Das Recht der Europäischen Union*. No: Grabitz/Hilf (izdevēji). III sējums, EKL 228. panta 6. punkts.

12 — Skat. Fernández Martín, J. M. *The EC Public Procurement Rules: A Critical Analysis*. Oxford: Clarendon Press, 1996, 220. lpp.

ties šīs procedūras specifikai, tā izkonkurē visus pārējos procedūru veidus, ieskaitot sprieduma interpretāciju, tādēļ nav jāskaidro šādas prasības samērīgums.

2) Saikne starp prasību, kas celta atbilstoši EKL 228. panta 2. punktam, un iebildumu procedūru

44. Ciktāl Vācijas valdība iebilst pret Komisijas rīcību, kādā tā vērsas pret, iespējams, pastāvošu Kopienų tiesību pārkāpumu, ceļot prasību atbilstoši EKL 228. panta 2. punktam, un vienlaicīgi norāda gan uz valsts kontroles un sankciju pasākumiem, gan uz īpašo Komisijas iebildumu procedūru atbilstoši Direktīvas 89/665 3. pantam, šāda argumentācija jāsaprot kā iebilde par šīs prasības nepieņemamību.

45. Attiecībā uz šo iebildi jānorāda, ka dalībvalstu tiesību normu saskaņošana ar Direktīvas 89/665 noteikumiem neietekmē Komisijas pasākumus atbilstoši EKL 226. pantam¹³. Pastāvot pieņēmumam, ka līgumslēdzēja iestāde ir pārkāpusi Kopienų tiesības, Komisija, neatkarīgi no valsts pasākumiem, kas veikti saskaņā ar transponēto Direktīvu 89/665, var pēc savas iniciatīvas

ierosināt pret dalībvalsti procedūru par pienākumu neizpildi atbilstoši EKL 226. pantam¹⁴. Procedūras par pienākumu neizpildi kā prasības veida izkonkurēšanu nepieļauj ne vien primāro tiesību prioritārais stāvoklis salīdzinājumā ar Direktīvas 89/665 sekundārajiem tiesību noteikumiem, bet arī tajā noteikto likumības kontroles mehānismu atšķirīgā darbība¹⁵.

46. Direktīvas 89/665 2. panta 6. punkts gan ļauj dalībvalstīm pēc līguma noslēgšanas piemērot valsts tiesisko aizsardzību ierobežotā apmērā, paredzot personai, kam pārkāpuma dēļ ir nodarīts kaitējums, tikai zaudējumu atlīdzināšanu. Tomēr tas nenozīmē, ka līgumslēdzēja iestādes rīcība katrā zinā jāuzskata par atbilstošu Kopienų tiesībām¹⁶. Gluži pretēji, tikai Tiesas kompetencē ir prasības sakarā ar valsts pienākumu neizpildi ietvaros konstatēt, vai pastāv apgalvotā pienākumu neizpilde¹⁷.

47. Turklāt Tiesa savā spriedumā lietā Komisija/Irija atzina, ka Direktīvas 89/665 3. pantā paredzētās procedūras, kuras Komi-

13 — Frenz, W. *Handbuch Europarecht, Band 3, Beihilfe- und Vergaberecht*. Berlin/Heidelberg: Springer-Verlag, 2007, 1016. lpp., 3399. punkts.

14 — Seidel, I. *Handbuch des EU-Wirtschaftsrechts*. No: Dausen (izdevējs). H. IV., 173. punkts.

15 — Bitterich, K. Kein "Bestandsschutz" für vergaberechtswidrige Verträge gegenüber Aufsichtsmaßnahmen nach Artikel 226 EG. *Europäisches Wirtschafts- und Steuerrecht*. 16. gadagājums (2005), Nr. 4, 164. lpp.

16 — 2004. gada 9. septembra spriedums lietā C-125/03 Komisija/Vācija (Krājumā nav publicēts, 15. punkts).

17 — Iepriekš 16. zemsviras piezīmē minētā sprieduma lietā Komisija/Vācija 15. punkts.

sija var uzsākt pret dalībvalsti, ja tā uzskata, ka ir noticis skaidrs un nepārprotams Kopienas noteikumu par valsts pasūtījumu pārkāpums, ir preventīvs pasākums, kas nevar ne atkāpties no EKL 226. pantā noteiktajām Komisijas pilnvarām, ne arī aizstāt tās¹⁸.

48. Direktīvas 89/665 3. pantā paredzētā iebildumu procedūra ir domāta tam, lai dotu dalībvalstīm iespēju novērst paredzamus pārkāpumus līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas jomā un līdz ar to jau pašos pirmsākumos noskaidrotu no juridiskā viedokļa vienkāršus gadījumus, arī, lai aiztaupītu Komisijai [lieku] darbu. Šādā veidā tiek novērsti, ka nepārprotamos gadījumos tiek ierosināta ilgstošā un sarežģītā procedūra par valsts pienākumu neizpildi¹⁹.

49. Ņemot vērā īpašos uzdevumus, kas abām procedūrām ir līgumu slēgšanas tiesību

piešķiršanas kontroles sistēmā, tās vienu no otras atšķir nosacījumi, ar kādiem tās var tikt ierosinātas, jo procedūra par valsts pienākumu neizpildi atšķirībā no iebildumu procedūras nav nosacījuma, ka ir jābūt skaidram un nepārprotamam pārkāpumam²⁰, bet gan ir pietiekami, ja nav ievērots Kopienas noteikts pienākums²¹. Minētā iemesla dēļ nevar samainīt vietām arī atsevišķos procedūras posmus, kaut gan tie ir veidoti paralēli: EKL 226. pantā paredzēto atzinumu un dalībvalsts paskaidrojumus šajā sakarā nevar aizstāt ar Direktīvas 89/665 3. pantā paredzēto rīcību, šie posmi īpaši ir jāsteno tādēļ, ka tie ir pirmais solis, lai vērstos Tiesā. Un otrādi, direktīvas 3. pantā paredzētā iebildumu procedūra neliek šķēršļus EKL 226. pantā paredzētajām Komisijas pilnvarām²².

50. Vēl ir jāņem vērā, ka iebildumu procedūra nav instruments, kas sniedz iespēju vērsties Tiesā. Tā kā Kopienas tiesību ievērošana tomēr prasa, lai Tiesa istenotu pastāvīgu

18 — Skat. 1998. gada 17. decembra spriedumu lietā C-353/96 Komisija/Irija (*Recueil*, I-8565. lpp., 22. punkts), kā arī ģenerālvokāta Albēra [*Alber*] 1998. gada 16. jūlija secinājumu šajā pašā lietā 18. punktu; 1999. gada 28. oktobra spriedumu lietā C-328/96 Komisija/Austrija (*Recueil*, I-7479. lpp., 57. punkts), 1995. gada 24. janvāra spriedumu lietā C-359/93 Komisija/Nīderlande (*Recueil*, I-157. lpp., 13. punkts) un 1995. gada 4. maija spriedumu lietā C-79/94 Komisija/Grieķija (*Recueil*, I-1071. lpp., 11. punkts).

19 — Seidel, I, *Handbuch des EU-Wirtschaftsrechts*. No: Dausen (izdevējs). H. IV., 164. punkts. Frenz, W. *Handbuch Europarecht, Band 3, Beihilfe- und Vergaberecht*. Berlin/Heidelberg: Springer-Verlag, 2007, 1019. lpp. 3407. punkts. Tas izriet no Direktīvas 89/665 preambulas astotā apsvēruma, kas nosaka, ka Komisijai, ja tā uzskata, ka līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras laikā ir noticis skaidrs un nepārprotams pārkāpums, būtu jāspēj tam pievērst dalībvalstu kompetentu iestāžu un attiecīgās līgumslēdzējas iestādes uzmanību, lai veiktu attiecīgus pasākumus šā varbūtējā pārkāpuma ātrai labošanai.

20 — Saskaņā ar Direktīvas 89/665 3. panta 1. punktu Komisija var izmantot šajā pantā paredzētās procedūras, ja pirms līguma noslēgšanas tā uzskata, ka ir noticis skaidrs un nepārprotams Kopienas noteikumu par publisko iepirkumu, veicot līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru, uz kuru attiecas Direktīva 71/305 un Direktīva 77/62, pārkāpums.

21 — Iepriekš 18. zemsivitas piezīmē minētā sprieduma lietā Komisija/Nīderlande 14. punkts.

22 — Ģenerālvokāta Tezauru [*Teauro*] 1994. gada 17. novembra secinājumā lietā Komisija/Nīderlande 4. un 5. punkts.

kontroli, Kopienų likumdevējs nevarētu būt ieinteresēts atteikties no šādas kontroles un pieļaut, ka tiek izkonkurēta procedūra par valsts pienākumu neizpildi.

51. Saistībā ar Komisijas pilnvarām jāatgādina, ka Komisijai kā Līguma uzraudzītājai nav pienākuma pirmām kārtām piemērot iebildumu procedūru, bet gan ir diskrecionārā vara vērsties Tiesā, ja tā uzskata, ka dalībvalsts nav izpildījusi pienākumus, ko tai uzliek Līgums, un ka attiecīgā valsts nav ievērojusi Komisijas argumentēto atzinumu²³.

52. Uzskatu, ka tādiem pašiem secinājumiem jāattiecas arī uz EKL 228. panta 2. punktā paredzēto procedūru. Šī procedūra, kas Kopienas primārajās tiesībās tika iekļauta ar Māstrihtas līgumu, no procesuālā viedokļa ir veidota līdzīgi kā EKL 226. pantā paredzētā procedūra. Tā Tiesai paver iespēju ne tikai atzīt pirmā sprieduma neizpildi, bet arī piespriest attiecīgajai dalībvalstij maksāt sodanādu vai kavējuma naudu. Tādēļ EKL 228. panta 2. punktā paredzētā procedūra ir tāda, kuras mērķis ir ar naudas sodu palīdzību likt pretestību izrādošajai dalībvalstij ievērot spriedumu, ar kuru ir konstatēta valsts pienākumu neizpilde²⁴. Turpretī to

kontroles pasākumu uzdevums, kurus Komisija var veikt saskaņā ar Direktīvu 89/665, ir novērst Kopienų tiesību pārkāpumus pēc iespējas agrākā posmā. Tādējādi primāro un sekundāro tiesību mehānismi viens otru neizslēdz, bet papildina, lai nodrošinātu dalībvalstu rīcības atbilstību Kopienų tiesībām²⁵.

53. No iepriekš minētā izriet, ka Vācijas valdība iebildi par prasības nepieņemamību nevar balstīt uz Direktīvā 89/665 noteiktajiem kontroles un sankciju mehānismiem.

3) Juridiski pamatotas vajadzības celt prasību neesamība un strīda priekšmeta atrisināšana

54. Vācijas valdība savā atbildes rakstā apgalvo, ka vairs nav juridiski pamatotas vajadzības celt prasību par to strīda priekšmeta daļu, kas bija aktuāla pēc Komisijas 2005. gada 26. aprīļa atbildes saņemšanas, jo sakarā ar to, ka pa šo laiku ir atcelts starp Braunšveigas pilsētu un *Braunschweigische Kohlebergwerke* (turpmāk tekstā — “BKB”)

23 — Saistībā ar direktīvu transponēšanas pienākuma pārkāpumiem skat. 1995. gada 11. augusta spriedumu lietā C-433/93 Komisija/Vācija (*Recueil*, I-2303. lpp., 22. punkts), 2002. gada 5. novembra spriedumu lietā C-471/98 Komisija/Belģija (*Recueil*, I-9681. lpp., 39. punkts) un iepriekš 2. zemsviras piezīmē minētā sprieduma apvienotajās lietās Komisija/Vācija, 30. punktu.

24 — Ģenerālvokāta Ruisa-Harabo Kolomera [*Ruiz-Jarabo Colomer*] 1999. gada 28. septembra secinājumi lietā C-387/97 Komisija/Grieķija (2000. gada 4. jūlija spriedums, *Recueil*, I-5047. lpp., 58. punkts).

25 — Kalbe, P., Kommentar zum Urteil des Gerichtshofs vom 10. April 2003 in den verbundenen Rechtssachen C-20/01 und C-28/01, *Europäisches Wirtschafts- und Steuerrecht*, 2003, 566. lpp., runā par tiesību aizsardzības sistēmas divdabību gadījumos, kad tiek pārkāptas EKL publiskā iepirkuma direktīvas.

noslēgtais līgums par atkritumu apglabāšanu, dalībvalsts — Vācijas Federatīvā Republika — vairs nav ar kavējuma naudas vai sodanaudas piespriešanu jāmudina mainīt savu nostāju. Tā lūdz Tiesu izbeigt tiesvedību un, pakārtoti, noraidīt prasību kā nepieņemamu, jo pēc strīdīgo līgumu atcelšanas vairs nav jāveic nekādi pasākumi Tiesas sprieduma apvienotajās lietās C-20/01 un C-28/01 izpildei. Tā savus prasījumus pamato ar to, ka izvērtējot jautājumu, vai vēl pastāv juridiski pamatota vajadzība celt prasību, noteicošais prasībā, kas celta saskaņā ar EKL 228. panta 2. punktu, ir pēdējās tiesas sēdes datums.

55. Šādam apgalvojumam nevar piekrist. No pastāvīgās judikatūras izriet, ka saskaņā ar kompetenci, kas tai izriet no EKL 226. panta, Komisijai nav jāpierāda interese prasības celšanā. Faktiski Komisijas uzdevums ir pēc savas ierosmes un vispārējās interesēs raudzīties, lai dalībvalstis piemērotu Kopienas tiesības, un panākt, ka tiek konstatēta no Kopienas tiesībām izrietošo valsts pienākumu neizpilde, lai šādi šo pārkāpumu apturētu²⁶.

56. Turklāt Komisijas pienākums ir izvērtēt iespēju celt prasību pret dalībvalsti, precizēt noteikumus, kurus šī dalībvalsts ir pārkāpusi,

un izvēlēties brīdi, kurā tā uzsāk procedūru par valsts pienākumu neizpildi; tomēr apsvērumi, kas šo izvēli nosaka, nevar ietekmēt prasības pieņemamību²⁷.

57. Visbeidzot, ir jāatgādina, ka, tā kā Komisija izvērtē vienīgi iespēju celt vai uzturēt prasību par valsts pienākumu neizpildi, Tiesai ir tikai jāpārbauda, vai pārņemta valsts pienākumu neizpilde pastāv vai nepastāv, nevis jālemj par Komisijas diskrecionārās varas īstenošanu²⁸.

58. Ņemot vērā iepriekš minēto, iebildums par prasības nepieņemamību, kas balstīts uz to, ka Komisijai nav juridiski pamatotas intereses [prasības celšanā], ir jānoraida.

59. Tiesa saskaņā ar Reglamenta 92. panta 2. punktu pēc savas ierosmes var konstatēt, ka tiesvedība ir jāizbeidz, ja tā secina, ka lieta vairs nav jāizlemj. Arī lietas dalībnieku pieprasījums var rosināt Tiesu pārbaudīt tiesve-

26 — 2005. gada 8. decembra spriedums lietā C-33/04 Komisija/Luksemburga (Krājums, I-10629. lpp., 65. punkts), 2001. gada 1. februāra spriedums lietā C-333/99 Komisija/Francija (*Recueil*, I-1025. lpp., 23. punkts), 2005. gada 2. jūnija spriedums lietā C-394/02 Komisija/Grieķija (Krājums, I-4713. lpp., 14. un 15. punkts), 1974. gada 4. aprīļa spriedums lietā 167/73 Komisija/Francija (*Recueil*, 359. lpp., 15. punkts) un iepriekš 2. zemsvītras piezīmē minētā sprieduma apvienotajās lietās Komisija/Vācija 29. punkts.

27 — Iepriekš 26. zemsvītras piezīmē minētā sprieduma lietā Komisija/Luksemburga 66. punkts, 1994. gada 1. jūnija spriedums lietā C-317/92 Komisija/Vācija (*Recueil*, I-2039. lpp., 4. punkts), 1998. gada 18. jūnija spriedums lietā C-35/96 Komisija/Itālija (*Recueil*, I-3851. lpp., 27. punkts) un iepriekš 26. zemsvītras piezīmē minētā sprieduma lietā Komisija/Francija 24. punkts.

28 — Iepriekš 26. zemsvītras piezīmē minētā sprieduma lietā Komisija/Luksemburga 67. punkts ar norādi uz 2002. gada 13. jūnija spriedumu lietā C-474/99 Komisija/Spānija (*Recueil*, I-5293. lpp., 25. punkts).

dības izbeigšanu²⁹. Tomēr šāds lietas dalībnieku pieteikums nav nepieciešams. Gluži pretēji, Tiesa arī bez šāda pieteikuma var izbeigt tiesvedību, taisot attiecīgu spriedumu. Turpmākajā gaitā jāpārbauda šāda lietu izbeidzoša notikuma esamība.

60. Vispirms jākonstatē, ka, pamatojoties uz 2005. gada 7. jūlijā noslēgto līgumu starp Braunšveigas pilsētu un *BKB* par iepriekš noslēgtā līguma atcelšanu, Vācijas Federatīvā Republika ir izpildījusi Komisijas prasību par apstrīdētā pakalpojumu līguma atcelšanu, kāda tā sākotnēji bija formulēta Komisijas 2004. gada 30. marta argumentētajā atzinumā³⁰. Tādējādi apgalvotā valsts pienākumu neizpilde tika novērsta jau pēc argumentētajā atzinumā noteiktā divu mēnešu termiņa pēc atzinuma saņemšanas beigām, tomēr vēl Tiesā notiekošās rakstveida procedūras laikā.

61. Tiesvedības izbeigšanu no procesuālā viedokļa nepieļauj tas, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru valsts pienākumu neizpildes esamība ir jāvērtē atkarībā no situācijas dalībvalstī, kāda tā ir, beidzoties argumentētajā atzinumā noteiktajam termiņam. Tādēļ

pēc tam turpmāko valsts pienākumu neizpildes novēršanu Tiesa nevar ņemt vērā un tā neietekmē prasības pieņemamību³¹.

62. Tas izriet ne vien tieši no EKL 226. panta formulējuma, bet arī no šīs pirmstiesas procedūras stadijas mērķa dot dalībvalstij, kas nav izpildījusi pienākumus, iespēju vēl pirms varbūtējās prasības celšanas izbeigt pārkāpumu. Tomēr jautājums ir, vai šie principi attiecas arī uz EKL 228. panta 2. punktā paredzēto procedūru. Ciktāl Vācijas valdība uzskata, ka noteicošais tiesvedības izbeigšanas izvērtējumā ir pēdējās tiesas sēdes datums, šķiet, ka šis tiesiskais viedoklis pamatā atbilst ģenerāladvokāta Ruisa-Harabo Kolomera [*Ruiz-Jarabo Colomer*] viedoklim lietā Komisija/Griekija. Ģenerālvokāts savos secinājumos norāda, ka EKL 228. panta 2. punktā paredzētās procedūras mērķis nav atkārtoti konstatēt valsts pienākumu neizpildi, bet gan likt pretestību izrādošajai dalībvalstij ievērot spriedumu, ar

29 — 2001. gada 9. oktobra spriedums lietā C-400/99 Itālija/Komisija (*Recueil*, I-7303. lpp., 49.–65. lpp.).

30 — Skat. 4. lpp. Komisijas 2004. gada 30. marta Argumentētajā atzinumā atbilstoši Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 228. pantam, kas adresēts Vācijas Federatīvajai Republikai sakarā ar pasākumu neveikšanu, lai izpildītu Eiropas Kopienas Tiesas 2003. gada 10. aprīļa spriedumu apvienotajās lietās C-20/01 un C-28/01 par līguma noslēgšanu ar Bokhorna pašvaldību par notekūdeņu savākšanu un līgumu ar Braunšveigas pilsētu — par atkritumu apglabāšanu.

31 — 2006. gada 18. jūlija spriedums lietā C-119/04 Komisija/Itālija (Krājums, I-6885. lpp., 27. un 28. punkts), 2002. gada 7. marta spriedums lietā C-29/01 Komisija/Spānija (*Recueil*, I-2503. lpp., 11. punkts), 2001. gada 15. marta spriedums lietā C-147/00 Komisija/Francija (*Recueil*, I-2387. lpp., 26. punkts), 2001. gada 21. jūnija spriedums lietā C-119/00 Komisija/Luksemburga (*Recueil*, I-4795. lpp., 14. punkts), 2000. gada 30. novembra spriedums lietā C-384/99 Komisija/Belģija (*Recueil*, I-10633. lpp., 16. punkts), 1997. gada 3. jūlija spriedums lietā C-60/96 Komisija/Francija (*Recueil*, I-3827. lpp., 15. punkts), 1996. gada 17. septembra spriedums lietā C-289/94 Komisija/Itālija (*Recueil*, I-4405. lpp., 20. punkts) un 1996. gada 12. decembra spriedums lietā C-302/95 Komisija/Itālija (*Recueil*, I-6765. lpp., 13. punkts).

kuru ir konstatēta valsts pienākumu neizpilde. Ņemot vērā, ka atklāta tiesas sēde, vai arī, ja tāda nenotiek, tad laiks līdz rakstveida procesa beigām ir pēdējā iespēja atbildētājai dalībvalstij sniegt paskaidrojumus par savu pienākumu izpildes apjomu un Komisijai paziņot par piespriežamo naudas sodu apmēru un nosacījumiem, šis laika posms ir jāuzskata par noteicošo³².

63. Piekritu šim viedoklim, tomēr tikai tiktāl, ciktāl tas konkrētajā gadījumā attiecas uz nepieciešamību izvērtēt kavējuma naudas piespriešanu dalībvalstij, kas ir pārkāpusi Līgumu. Turpretī attiecībā uz prasījumu, ar ko Tiesai lūdz atzīt sprieduma, ar kuru ir konstatēta valsts pienākumu neizpilde, nepildīšanu, par noteicošo jāturpina uzskatīt argumentētajā atzinumā noteiktais termiņš. Šādu pieeju Tiesa acimredzami izmanto savā nesen taisītajā spriedumā lietā C-119/04 Komisija/Itālija, kad tā abus prasījumus izskata neatkarīgi vienu no otra un turklāt nošķir tos, ņemot vērā katrā gadījumā noteicošo laika posmu³³.

32 — Iepriekš 24. zemsvītras piezīmē minēto ģenerāladvokāta Ruīsa-Harabo Kolomera secinājumu lietā Komisija/Grieķija 57.–59. punkts.

33 — Iepriekš 31. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā Komisija/Itālija. Tiesa vispirms atzīst, ka datumā, kurā izbeidzās Argumentētajā atzinumā noteiktais termiņš, Itālijas Republika vēl nebija veikusi visus pasākumus, kādi nepieciešami 2001. gada 26. jūnija sprieduma lietā C-212/99 Komisija/Itālija (*Recueil*, I-4923. lpp.) izpildei (27.–32. punkts). Pēc tam Tiesa pārlicinās, vai ir izpildīti nosacījumi kavējuma naudas piespriešanai, it īpaši vai apgalvotā pienākumu neizpilde ir turpinājusies līdz brīdim, kad Tiesa izskatīja faktus (33.–46. punkts). Skat. arī 2005. gada 12. jūlija spriedumu lietā C-304/02 Komisija/Frāncija (Krājums, I-6263. lpp., 30. un 31. punkts) un iepriekš 7. zemsvītras piezīmē minētā sprieduma lietā Komisija/Frāncija 20. un 21. punktu.

64. No iepriekš minētā izriet, ka, pamatojoties uz šeit apstiprināto viedokli, vēlāko apstrīdētā atkritumu apglabāšanas līguma atcelšanu nevar uzskatīt par tiesvedību izbeidzošu notikumu Reglamenta 92. panta 2. punkta izpratnē. Tādēļ arī šī iebilde par nepieņemamību ir jānoraida.

B — Par prasības būtību

1) Līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas tiesiskā regulējuma pārkāpuma ietekmes turpināšanās

65. EKL 228. panta 2. punktā paredzētā prasība ir pamatota, ja dalībvalsts, kuras pienākumu neizpildi Tiesa ir atzinusi, pieņemot attiecīgu spriedumu, nav veikusi pasākumus, lai izpildītu šo spriedumu. Saskaņā ar EKL 228. panta 1. punktu minētās dalībvalsts pienākums ir novērst stāvokli, kas ir pretrunā Kopienu tiesībām. Šis pienākums rīkoties attiecas arī uz visām tās valsts reģionālajām vai vietējām iestādēm, kurai spriedums ir bijis nelabvēlīgs³⁴.

66. Vispirms saistībā ar pienākuma sniegt paskaidrojumus un pierādījumus procesuālo

34 — 1987. gada 10. marta spriedums lietā 199/85 Komisija/Itālija (*Recueil*, 1039. lpp., 16. punkts).

sadalījumu jānorāda, ka saskaņā ar Tiesas judikatūru šajā procedūrā Komisijai ir pienākums iesniegt Tiesai informāciju, kas vajadzīga, lai noteiktu, kā dalībvalsts ir izpildījusi spriedumu par valsts pienākumu neizpildi³⁵. Tā kā Komisija ir iesniegusi pietiekamus faktus par valsts pienākumu neizpildes turpināšanos, attiecīgās dalībvalsts kompetencē pēc būtības un detalizēti ir iesniegtos datus un to sekas apstrīdēt³⁶.

67. Komisija uzskata, ka Vācijas Federatīvā Republika nav izpildījusi savu pienākumu izbeigt 2003. gada 10. aprīļa spriedumā konstatēto valsts pienākumu neizpildi. Federālās valdības uzstājīgo prasību, ko tā izteica gan federālajā, gan federālās zemes līmenī, par līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas tiesiskā regulējuma stingru ievērošanu tā uzskata par nepietiekamu [pasākumu]. Tās viedoklis ir, ka, turpinot pastāvēt līgumam par atkritumu apglabāšanu starp Braunšveigas pilsētu un *BKB*, turpināja pastāvēt arī valsts pienākumu neizpilde. Savu argumentāciju tā pamatā balsta uz Tiesas apsvērumiem iepriekš minētā sprieduma 36. un

37. punktā. Tādēļ tā uzskata līguma atcelšanu par vienīgo piemēroto pasākumu, lai novērstu līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas noteikumu pārkāpuma radītās sekas.

68. Jautājumā, kas attiecas uz iepriekš minēto sprieduma punktu interpretāciju, ir jāpievienojas Komisijai. Pēc manām domām, Komisija savos apsvērumos neatstāj vietu šaubām par to, ka Kopienų tiesību pārkāpuma iedarbība turpinās tik ilgi, kamēr tiek pildīts pretēji līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas regulējumam noslēgtais līgums³⁷.

69. Šāda interpretācija atbilst arī līdzšinējai Tiesas judikatūrai, kas nosaka, ka publisko līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas jomā direktīvas pārkāpums tiek uzskatīts par izbeigtu tikai tad, ja, beidzoties Komisijas argumentētajā atzinumā noteiktajam termiņam, arī strīdu izraisījušais konkurss vairs

35 — Iepriekš 31. zemsvītras piezīmē minētā sprieduma lietā Komisija/Itālija 41. punkts un iepriekš 24. zemsvītras piezīmē minētā sprieduma lietā Komisija/Griekija 73. punkts.

36 — Iepriekš 31. zemsvītras piezīmē minētā sprieduma lietā Komisija/Itālija 41. punkts, kā arī ģenerālvokāta Pojareša Maduru [*Poaires Maduro*] 2006. gada 26. janvāra secinājumu šajā pašā lietā 24. punkts un iepriekš 33. zemsvītras piezīmē minētā sprieduma lietā Komisija/Francija 56. punkts. Atbilstoši iepriekš 24. zemsvītras piezīmē minēto ģenerālvokāta Ruisa-Harabo Kolomera secinājumu lietā Komisija/Griekija 77. punktam EKL 228. pantā paredzētajā procedūrā dalībvalsts pienākums ir pierādīt, ka tā ir pienācīgi izpildījusi spriedumu, ar kuru ir konstatēta pienākumu neizpilde.

37 — Skat. arī Heuvels, K., Fortwirkender Richtlinienverstoß nach De-facto-Vergaben, *Neue Zeitschrift für Baurecht und Vergaberecht*, 6. gadagājums (2005), Nr. 1, 32. lpp.; Bitterich, K., Kein "Bestandsschutz" für vergaberechtswidrige Verträge gegenüber Aufsichtsmaßnahmen nach Artikel 226 EG, *Europäisches Wirtschafts- und Steuerrecht*, 16. gadagājums (2005), Nr. 4, 164. lpp.; tas pats, Bitterich, K., Kündigung vergaberechtswidrig zu Stande gekommener Verträge durch öffentliche Auftraggeber, *Neue Juristische Wochenschrift*, 26/2006, 1845. lpp.; Prieß, G., Beendigung des Dogmas durch Kündigung: Keine Bestandsgarantie für vergaberechtswidrige Verträge, *Neue Zeitschrift für Baurecht und Vergaberecht*, 2006, 220. lpp.; Kalbe, P., Kommentar zum Urteil des Gerichtshofs vom 10. April 2003 in den verbundenen Rechtssachen C-20/01 und C-28/01, *Europäisches Wirtschafts- und Steuerrecht*, 2003, 567. lpp.; Griller, S., Qualifizierte Verstöße gegen das Vergaberecht — Der Fall St. Pölten, *ecollex*, 2000, 8. lpp.; Hintersteiner, M., Fehlerhafte Anwendung des EG-Vergaberechts am Beispiel St. Pölten — Zum Urteil des EuGH vom 28.10.1999, *Österreichische Juristen-Zeitung*, 2000, 634. lpp.

nerada nekādas sekas³⁸. Šis nosacījums nav izpildīts, kamēr turpina darboties līgumi, kas noslēgti, pārkāpjot Kopienu tiesības, t.i., kamēr netiek pārtraukta šo līgumu izpilde³⁹.

dzināšanu jebkurai personai, kam pārkāpuma dēļ ir nodarīts kaitējums⁴¹.

70. Ņemot vērā, ka uz trīsdesmit gadiem noslēgtais līgums par atkritumu apglabāšanu bija spēkā vēl brīdī, kad izskatāmajā lietā tika sniegts tiesiskais vērtējums, var uzskatīt, ka turpināja pastāvēt pārkāpumi, kas tika konstatēti lietas pamatā esošajā spriedumā⁴⁰. Vācijas valdība principā neiebilst, ka apstrīdētais privāttiesiskais līgums radīja tiesiskas sekas arī pēc tam, kad 2003. gada 10. aprīlī tika taisīts attiecīgais spriedums. Tomēr tā noraida pienākumu lauzt līgumu, pamatā atsaucoties uz Direktīvas 89/665 2. panta 6. punktā paredzētajām [dalībvalstu] tiesībām noteikt, ka pēc līguma noslēgšanas par izskatīšanu atbildīgā iestāde ir pilnvarota pieņemt lēmumu tikai par zaudējumu atlī-

2) Tāda līguma tiesību aizsardzība, kas noslēgts, pārkāpjot līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas tiesisko regulējumu

71. Turpmākajā gaitā jāpārbauda, vai Vācijas Federatīvajai Republikai bija juridiski saistošs pienākums atcelt attiecīgo līgumu vai arī tā drīkstēja izmantot citus pasākumus, lai izpildītu savu pienākumu, kas izriet no EKL 228. panta 1. punkta.

72. Vispirms jāsecina, ka Vācijas valdības minētie pasākumi — federālajā un federālās zemes līmenī sniegtie norādījumi precīzi ievērot līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas regulējumu, kā arī aicinājums ziņot par tās ierosinātajiem un veiktajiem pasākumiem — ir domāti tam, lai nepieļautu turpmākus pārkāpumus, un tādēļ nav piemēroti, lai novērstu — kā izskatāmajā lietā — jau zināmu laiku pastāvošu Kopienu tiesību

38 — Skat. iepriekš 16. zemsvītras piezīmē minētā sprieduma lietā Komisija/Vācija 12. punktu ar norādi uz iepriekš 2. zemsvītras piezīmē minētā sprieduma apvienotajās lietās Komisija/Vācija 34.–37. punktu, kā arī iepriekš 18. zemsvītras piezīmē minētā sprieduma Komisija/Austrija 57. punktu un 1992. gada 31. marta spriedumu lietā C-362/90 Komisija/Itālija (*Recueil*, I-2353. lpp., 11. un 13. punkts).

39 — Iepriekš 16. zemsvītras piezīmē minētā sprieduma lietā Komisija/Vācija 12. punkts. Uz to norāda arī iepriekš 18. zemsvītras piezīmē minētā sprieduma lietā Komisija/Austrija 44. punkts.

40 — Skat. iepriekš 2. zemsvītras piezīmē minēto ģenerālvokāta Hēlhuda secinājumu apvienotajās lietās Komisija/Vācija 57. punktu.

41 — Vācijas Federatīvā Republika izmantoja šīs tiesības, pieņemot Konkurences likuma (*Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen*) 114. panta 2. punkta pirmo teikumu redakcijā, kas publicēta 2005. gada 15. jūlijā (*BGBI* I, 2114. lpp.), ko groza 2006. gada 31. oktobra Dekrēta 132. pants (*BGBI* I, 2407. lpp.). Saskaņā ar šo noteikumu nevar atcelt jau piešķirtas līguma slēgšanas tiesības. Atbilstoši šī likuma 126. pantam uzņēmumam, kuram līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas aizsardzības normu pārkāpuma dēļ ir nodarīts kaitējums, ir tiesības uz zaudējumu atlīdzību, kas tam radušies, palaujoties uz līguma spēkā esamību.

pārkāpumu. Ņemot vērā, ka Vācijas valdība Tiesai nav paziņojusi par citiem pasākumiem, atliek tikai pārbaudīt varbūtēju pienākumu atcelt noslēgtos līgumus.

73. Uzskatu par nepieciešamu vispirms atgādināt, ka dalībvalstij ir jāveic visi vajadzīgie pasākumi, lai novērstu valsts pienākumu neizpildi, un tā nevar atsaukties uz kādu šķērslī, kas traucē tos veikt. Atbilstoši Tiesas judikatūrai dalībvalsts it īpaši nevar aizbildināties ar valsts iekšējām problēmām, kas saistītas ar Kopienas tiesību normas istenošanu vai transponēšanu. Tas attiecas arī uz iekšējās tiesību sistēmas iespējamām normām, praksi vai situāciju⁴². Tādēļ Vācijas Federatīvā Republika nevar aizbildināties ar to, ka tās tiesību sistēmā atšķirībā no citām dalībvalstīm publisko iepirkumu jomai ir civiltiesiskas pamatiezīmes un tādēļ līgumslēdzēju iestādi kā pakalpojumu sniedzēja līdzvērtīgu partneri saista civiltiesisks līgums⁴³. Ja, ņemot vērā dalībvalstu tiesību

īpatnības, tiktu atzīts noteiktu dalībvalstu īpašais stāvoklis, šāda situācija būtu pretrunā nepieciešamībai nodrošināt Kopienas tiesību vienotību un efektivitāti visās Eiropas Savienības dalībvalstīs.

74. Ciktāl Vācijas valdība apgalvo, ka līguma atcelšana līgumslēdzēju pušu tiesiskās pašāvības dēļ nav pieļaujama, pret to jāiebilst, ka tā atsaucas uz trešo personu tiesisko stāvokli, kas radies līgumslēdzējas iestādes nelikumīgas rīcības rezultātā. Ģenerālvokāts Albērs [Alber] savos secinājumos lietā C-328/96 Komisija/Austrija jau skaidroja, ka, lai dalībvalsts izpildītu savus pamatpienākumus pret Kopienas, tā nevar ar panākumiem atsaukties uz savas nelikumīgās rīcības sekām, lai apšaubītu tiesisko pienākumu kā tādu⁴⁴. Tādējādi *pacta sunt servanda* principam nozīme ir tikai tajā gadījumā, ja Kopienas tiesības skaidri atzīst tādu līgumu tiesību aizsardzību, kas ir noslēgti, pārkāpjot līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas tiesisko regulējumu.

75. Tiesa līdz šim nav skaidri atbildējusi uz jautājumu par pienākumu izbeigt šādus līgumus. Tomēr, ja 2003. gada 10. aprīļa spriedumu aplūko, ņemot vērā jau iepriekš minēto Tiesas judikatūru, atbilstoši kurai jānovērš visas sekas, kas rodas Kopienas

42 — 1986. gada 2. decembra spriedums lietā 239/85 Komisija/Belģija (*Recueil*, 3645. lpp., 13. punkts), 1980. gada 2. decembra spriedums lietā 42/80 Komisija/Itālija (*Recueil*, 3635. lpp., 4. punkts) un 2002. gada 14. maija spriedums lietā C-383/00 Komisija/Vācija (*Recueil*, I-4219. lpp., 18. punkts).

43 — Romāņu–ģermāņu tiesību saimes dalībvalstīs uz publisko iepirkumu jomu pilnībā attiecas publiskās tiesības. Piemēram, Francijā, Spānijā un Portugālē gan līgumu piešķiršanas procedūra, gan līgums starp līgumslēdzēju iestādi un pakalpojumu sniedzēju ietilpst publisko tiesību jomā. Tādējādi strīdu, kas izriet no līgumu piešķiršanas procedūras vai arī no līguma, atrisināšana ir administratīvo tiesu vai Valsts padomes kompetencē. Tādēļ līguma piešķiršana ir administratīvs akts. Turpretī līguma piešķiršana saskaņā ar Vācijas līgumu piešķiršanas tiesībām ir civiltiesisks piedāvājuma apstiprinājums. Līguma piešķiršana parasti tiek apstiprināta, izsniedzot pasūtījuma piešķiršanas vai apstiprinājuma vēstuli (Seidel, I. *Handbuch des EU-Wirtschaftsrechts*. No: Dausen (izdevējs). H. IV., 8. un 9. punkts).

44 — Iepriekš 18. zemsviras piezīmē minēto ģenerālvokāta Albēra secinājumu lietā Komisija/Austrija 83. punkts.

tiesībām neatbilstošu līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru rezultātā, tad viss liecina par to, ka Tiesa atbalstītu pienākumu izbeigt līgumu⁴⁵.

76. Nekādu citu secinājumu nepieļauj arī *effet utile* ideja publiskā iepirkuma direktīvu visplašākās lietderīgās iedarbības nozīmē. Lietderīgā iedarbība ir Kopienu tiesību galvenais princips, kura īpašā nozīme līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas regulējuma ietvaros parādās tikai tuvāk aplūkojot publiskā iepirkuma direktīvu lēģislatīvo mērķi⁴⁶. Tiesa uzskata publiskā iepirkuma jomas direktīvas ne tikai par formāliem tiesību aktiem, lai sagatavotu līguma noslēgšanu, bet arī uzsver to mērķi — īstenot pakalpojumu sniegšanas brīvību vai arī preču brīvu

apriti⁴⁷. Tādēļ direktīvu pārkāpums nebeidzas jau ar līguma noslēgšanu, bet gan turpinās tik ilgi, kamēr līgums ir pilnībā izpildīts vai arī beidzas citādākā veidā. Lai šai judikatūrai būtu jēga, tad procedūrā par valsts pienākumu neizpildi konstatētais pārkāpums ir jānovērš, izbeidzot līgumu⁴⁸.

77. Pienākums atcelt līgumus, kas neatbilst līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas regulējumam, varētu būt nepieciešams arī no pārkāpumu nepieļaušanas viedokļa, lai, efektīvi īstenojot Kopienu tiesības, garantētu

45 — Kalbe, P., Kommentar zum Urteil des Gerichtshofs vom 10. April 2003 in den verbundenen Rechtssachen C-20/01 und C-28/01, *Europäisches Wirtschafts- und Steuerrecht*, 2003, 567. lpp., uzskata, ka strīdīgo līgumu liktenim nebija izšķirošas nozīmes, lai EKL 226. pantā paredzētajā procedūrā par pienākumu neizpildi konstatētu un pierādītu pienākumu neizpildi. Tādēļ spriedumā nav skaidras nostājas jautājumā par līgumu [turpmāko] likteni. Tomēr spriedumā ir skaidri norādīts, ka apgalvoto pārkāpumu var novērst, tikai atceļot līgumus un sarakojot jaunu konkursa procedūru; skat. arī Gjørtler, P., Varemærker og udbud, *Lov & ret*, 2003. gada jūnijs, 33. lpp., kurš attiecīgu pienākumu lauzt līgumu atvasina no EKL 10. pantā paredzētā Kopienas iestāžu un dalībvalstu sadarbības principa.

46 — Leffler, H. Damages liability for breach of EC procurement law: governing principles and practical solutions. *Public Procurement Law Review*. 2003, Nr. 4, 152. un 153. lpp. Pachnou, D. Enforcement of the EC procurement rules: the standards required of national review systems under EC law in the context of the principle of effectiveness. *Public Procurement Law Review*. 2000, Nr. 2, 69. lpp.

47 — No Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīvas 2004/18/EK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts [publiskā iepirkuma] līgumu, piegādes valsts [publiskā iepirkuma] līgumu un pakalpojumu valsts [publiskā iepirkuma] līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru (OV L 134, 114. lpp.) preambulas otrā apsvēruma izriet, ka sekundārās līgumu piešķiršanas tiesības izvirza mērķi efektīvi īstenot uzņēmējdarbības pamatbrīvības. Tas pats izriet arī no Direktīvas 92/50 un Direktīvas 89/665 apsvērumiem, kas ir piemērojamas šajā lietā. Līdz ar to publiskā iepirkuma direktīvas ir jāsaprot kā pamatbrīvību izpaušme. Tās tika pieņemtas, lai garantētu pamatbrīvību efektīvatīti un valsts iepirkuma atklātību konkurencei Kopienā. Arī Tiesa ātri parādīja, ka publiskā iepirkuma direktīvu — un tādējādi arī līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas regulējuma — mērķis ir pamatbrīvību faktiskā īstenošana. Skat. iepriekš 34. zemsvītras piezīmē minētā sprieduma lietā Komisija/Itālija 12. punktu, 1982. gada 12. februāra spriedumu lietā 76/81 Komisija/Luksemburga (*Recueil*, 417. lpp., 7. punkts), 2000. gada 3. oktobra spriedumu lietā C-380/98 *University of Cambridge* (*Recueil*, I-8035. lpp., 16. punkts) un 2001. gada 18. oktobra spriedumu lietā C-19/00 *SIAC* (*Recueil*, I-7725. lpp., 32. punkts).

48 — Bitterich, K., Kein "Bestandsschutz" für vergaberechtswidrige Verträge gegenüber Aufsichtsmaßnahmen nach Artikel 226 EG, *Europäisches Wirtschafts- und Steuerrecht*, 16. gadagājums (2005), 165. lpp.; Frenz, W., *Handbuch Europarecht, Band 3, Beihilfe- und Vergaberecht*, Berlin/Heidelberg: "Springer-Verlag", 2007, 1015. lpp., 3394. un 3395. punkts; Griller, S., Qualifizierte Verstöße gegen das Vergaberecht — Der Fall St. Pölten, *ecollex*, 2000, 8. lpp., uzskata, ka attiecīgu pienākumu atcelt līgumus, kas neatbilst līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas regulējumam, veido noteiktu apstākļu kopums, ja līgumiskās attiecības ar veiksmīgo pretendentu pieļauj šādu [līguma] atcelšanu.

publiskā iepirkuma jomas direktīvu stingru ievērošanu. Dalībvalstis, kas neņem vērā līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas regulējuma noteikumus, bez atbilstoša disciplināra pasākuma noteiktos apstākļos varētu censties ar savu rīcību radīt *fait accompli*⁴⁹. Rezultātā tiktu saglabāts Kopienų tiesībām neatbilstošs stāvoklis.

78. Konkrētajā gadījumā šis pasākums ir samērīgs, ja ņem vērā sākotnēji paredzēto līguma par atkritumu apglabāšanu darbības laiku, kas tika noteikts uz trīsdesmit gadiem. Ņemot vērā šo ilgo laika posmu, šis līgumattiecības varēja radīt *fait accompli*. Tādējādi Kopienų tiesībām neatbilstoša stāvokļa saglabāšanu varēja novērst tikai atceļot attiecīgo līgumu.

79. Direktīvas 89/665 2. panta 6. punkts pieļauj šādu pienākumu atcelt līgumu. Pirmkārt, šī direktīva kā sekundāro tiesību sastāvdaļa nevar ierobežot pamatbrīvības. Otrkārt, no Kopienų tiesībām neatbilstošā līguma tiesību aizsardzības attiecībā pret

ctiem pretendentiem, kas noteikta direktīvas 2. panta 6. punktā, nekādā ziņā nevar izdarīt secinājumu, ka Kopienų tiesības principā nenosaka pienākumu izbeigt līgumus, kas neatbilst līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas regulējumam. Gluži pretēji, šis noteikums nosaka, ka pretendents kā persona, kas lūdz uzsākt izskatīšanas procedūru, nevar atsaukties uz iespējamu dalībvalsts pienākumu atbilstoši EKL 228. panta 1. punktam izbeigt līgumus, kas neatbilst līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas regulējumam⁵⁰. Tādējādi šim noteikumam ir nozīme tikai, lai nodrošinātu personas tiesību aizsardzību pret dalībvalstis pieņemtajiem nelikumīgiem lēmumiem par līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu⁵¹. Turpretī šis noteikums neko nenosaka par Kopienų interešu aizsardzību, kas ir skaidri jānošķir no neveiksmīgo pretendentu individuālajām interesēm⁵². Tas to arī nedrīkst noteikt, jo primārajās tiesībās, kam ir augstākais juridiskais spēks, šajā jautājumā jau ir iekļautas galīgās normas. Šī pārdomātā un diferencētā Kopienų tiesību aizsardzības sistēma pret valsts iestāžu nelikumīgiem lēmumiem par līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu ņem vērā dažādas intereses. Izskatīšanas procedūrai kā individuālo interešu aizsardzības procedūrai pretī stāv procedūra par valsts pienākumu neiz-

49 — Fernández Martín, J. M., *The EC Public Procurement Rules: A Critical Analysis*, Oxford: Clarendon Press, 1996, 157. lpp., par neatgriezeniska Kopienų tiesību pārkāpuma risku, ja kāda dalībvalsts ar savu rīcību rada *fait accompli*; Arrowsmith, S., *Enforcing the Public Procurement Rules: Legal Remedies in the Court of Justice and the National Courts, Remedies for enforcing the public procurement rules*, 1993, 16. lpp., uzskata, ka iestāžu gatavība ievērot līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas regulējumu mazinātos, ja nebūtu šādas iespējas atcelt līgumu. Pastāvētu risks, ka līgumus varētu slēgt, pārkāpjot pienākumu paziņot par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru, lai radītu pretendentos nedrošību un ierobežotu viņu tiesiskās aizsardzības iespējas.

50 — Bitterich, K. Kündigung vergaberechtswidrig zu Stande gekommener Verträge durch öffentliche Auftraggeber. *Neue Juristische Wochenschrift*. 26/2006, 1846. lpp.

51 — Pachnou, D. Enforcement of the EC procurement rules: the standards required of national review systems under EC law in the context of the principle of effectiveness. *Public Procurement Law Review*. 2000, Nr. 2, 57. un 58. lpp.

52 — Hintersteiner, M., Fehlerhafte Anwendung des EG-Vergaberechts am Beispiel St. Pölten — Zum Urteil des EuGH vom 28.10.1999, *Österreichische Juristen-Zeitung*, 55. gadagājums (2000), Nr. 17, 633. un 634. lpp., izprot Direktīvas 89/665 2. panta 6. punktu kā iespēju ierobežot valsts atbildību, kas attiecas tikai uz attiecībām starp dalībvalsti un pretendentu, kura piedāvājums tika ignorēts. Tādēļ šis noteikums jāuzskata par atkāpi. Turklāt direktīva, kas ir tikai sekundāro tiesību norma, nevar ierobežot dalībvalsts pamatpienākumu atjaunot Kopienų tiesībām atbilstošu stāvokli.

pildi un iebildumu procedūra, kuru uzdevums ir kalpot Kopienas interesēm, lai tiktu izveidots vai atjaunots tiesību normām atbilstošs stāvoklis. Atbilstoši iepriekš minētajam procedūra par valsts pienākumu neizpildi savas specifikas dēļ izkonkurē iebildumu procedūru. Ņemot vērā, ka Komisija ar savu uzraudzības prasību aizstāv vispārējās intereses, jāuzskata, ka izskatīšanas procedūras noteikumi, ieskaitot Direktīvas 89/665 2. panta 6. punktu, neattiecas uz izskatāmo lietu.

skaras, ceļot valsts tiesā prasību par zaudējumu atlīdzību, jo pretendentam būs jāpie-rāda ne vien nodarītais zaudējums, bet arī tas, ka viņš savulaik ir iesniedzis labāko piedāvājumu. To visu regulāri papildina grūtais uzdevums aprēķināt nodarīto zaudējumu apmēru⁵⁴.

80. Neņemot vērā to, līguma atcelšana ar tai sekojošu jaunu konkursa procedūru bieži varētu izrādīties labākā alternatīva attiecībā uz iespējami efektīvu līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas tiesiskā regulējuma istenošanu, lai tiktu ņemtas vērā to pretendentu individuālās intereses, kuru piedāvājumi tika ignorēti. Pirmkārt, pretendentam bieži ir izdevīgāk noslēgt līgumu, kas atbilst primārajām civiltiesiskajām prasībām, nekā iegūt tiesības celt prasību pret līgumslēdzēju iestādi par zaudējumu atlīdzību⁵³. Otrkārt, pretendents saskatīs grūtības, ar ko tam jāsa-

81. Turklāt nav saprotams, kādēļ līgums, kas noslēgts, pārkāpjot līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas regulējumu, kas tieši izraisa situāciju, ka pamatbrīvību pārkāpums tiek turpināts, būtu *a priori* jāizslēdz no pasākumiem, kas jāveic, lai izpildītu spriedumu, ar ko konstatēta valsts pienākumu neizpilde⁵⁵.

82. No iepriekš minētā izriet, ka arī šis Vācijas valdības arguments ir jānoraida. Tādēļ jāuzskata, ka jābūt izmantotām valsts tiesībās paredzētajām iespējām izbeigt līgumu un, ņemot vērā līdzvērtības un efekti-

53 — Fernández Martín, J. M., *The EC Public Procurement Rules: A Critical Analysis*, Oxford: Clarendon Press, 1996, 213. lpp., un Pachnou, D., Enforcement of the EC procurement rules: the standards required of national review systems under EC law in the context of the principle of effectiveness, *Public Procurement Law Review*, Nr. 2, 2000, 65. lpp., runā par zaudējumu atlīdzības piešķiršanu kā otru labāko alternatīvu, lai izpildītu *in specie*; Hintersteinger, M., Fehlerhafte Anwendung des EG-Vergaberechts am Beispiel St. Pölten — Zum Urteil des EuGH vom 28.10.1999, *Österreichische Juristen-Zeitung*, 55. gadagājums (2000), Nr. 17, 634. lpp., apzīmē zaudējumu atlīdzību naudas izteiksmē kā kompensācijas nepilnīgu veidu. Viņa uzskata, ka principu, atbilstoši kuram *restitutio in integrum* ir jānodrošina, salīdzinājumā ar zaudējumu atlīdzību naudas izteiksmē, var uzskatīt par vispārīgu tiesību principu.

54 — Leffler, H., Damages liability for breach of EC procurement law: governing principles and practical solutions, *Public Procurement Law Review*, Nr. 4, 2003, 160. lpp., norāda uz pretendenta nelielajām izredzēm panākt, lai tiktu apmierināta prasība par zaudējumu atlīdzību sakarā ar publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību nepiešķiršanu; Fernández Martín, J. M., *The EC Public Procurement Rules: A Critical Analysis*, Oxford: Clarendon Press, 1996, 214. lpp., atgādina, ka lielākajā daļā dalībvalstu ir jāiesniedz pierādījumi, ka prasītajam būtu piešķirtas līguma slēgšanas tiesības vai arī ka viņam bija lielas izredzes tās iegūt. Ja šādi pierādījumi netiek izsniegti, tiesas noraida prasību par zaudējumu atlīdzības piešķiršanu. Autors uzskata par maz ticamu, ka prasītājs varētu pārvarēt šo šķērslī.

55 — Arrowsmith, S., Enforcing the Public Procurement Rules: Legal Remedies in the Court of Justice and the National Courts, *Remedies for enforcing the public procurement rules*, 1993, 8. lpp., uzskata par iespējamu, ka procedūras par pienākumu izpildi rezultātā Tiesa var izdot dalībvalstij atcelt līgumu, kas neatbilst līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas tiesiskajam regulējumam.

vitātes principu, jābūt izmantotiem pieejamajiem pārsūdzības veidiem, lai nodrošinātu Kopienu tiesību izpildi⁵⁶. Apstākļi, ka gan Braunšveigas pilsētai, gan arī Bokhornas pašvaldībai Tiesā notiekošās tiesvedības laikā izdevās atbrīvoties no līgumsaistībām, atspēko arī Vācijas valdības pausto viedokli, ka līguma saistības nav iespējams lauzt vai arī tas ir iespējams, tikai uzņemoties nesamērīgi lielu atbildības risku.

83. Ņemot vērā, ka Vācijas Federatīvā Republika neatcēla apstrīdēto līgumu līdz šajā lietā noteicotajam termiņam, tā nav veikusi pasākumus, lai izpildītu 2003. gada 10. aprīļa spriedumu apvienotajās lietās C-20/01 un C-28/01, kas attiecās uz līguma noslēgšanu ar Braunšveigas pilsētu par atkritumu apglabāšanu.

56 — *Landgericht München I* [Minhenes I apgabaltiesa] 2005. gada 20. decembra spriedumā (lieta Nr. 33 O 16465/05) uzskatīja par pieņemamu Minhenes pilsētas lēmumu pārtraukt bez konkursa procedūras noslēgtu pārvadājuma līgumu ārkārtas apstākļu dēļ, atsaucoties uz Vācijas Civilt kodeksa (*Bürgerliches Gesetzbuch*, turpmāk tekstā — "BGB") 313. panta 3. punktu un līgumā noteikto "lojalitātes klauzulu", jo pēc tam, kad Eiropas Kopienu Tiesa iepriekš pieņēma spriedumu saistībā ar procedūru par pienākumu neizpildi šajā lietā (iepriekš 8. zemsvītras piezīmē minētais Tiesas 2004. gada 18. novembra spriedums lietā Komisija/Vācija) pilsētai vairs nebija iespējams turpināt uzstāt, lai līgums paliktu spēkā. Tam piekrit Prieß, G., *Beendigung des Dogmas durch Kündigung: Keine Bestandsgarantie für vergaberechtswidrige Verträge*, *Neue Zeitschrift für Baurecht und Vergaberecht*, 2006, Nr. 4, 221. lpp. Ilgtērmiņa līgumsaistību gadījumā BGB 314. pants pieļauj pārtraukt līgumu ārkārtas apstākļu dēļ.

C — Par sankciju nevajadzīgumu

84. Atbilstoši šeit izklāstītajam viedoklim jāuzskata, ka Vācijas Federatīvā Republika ir pārkāpusi EKL 228. panta 1. punktu, kas paver iespēju Tiesai piespriest piespiedu līdzekļus.

85. Pat ja Komisija ir pilnībā atsaukusi savu sākotnējo prasījumu piespriest kavējuma naudu un nav arī iesniegta prasība par sodanaudas piespriešanu, Tiesas kompetencē ir pieņemt galīgo lēmumu šajā jautājumā, jo Tiesai nav saistoši Komisijas priekšlikumi par konstatējuma, ka dalībvalsts nav izpildījusi Tiesas iepriekš pieņemtu spriedumu, finansālajām sekām. Šie priekšlikumi var būt tikai derīga atsauce Tiesai, īstenojot savu diskrecionāro varu saskaņā ar EKL 228. panta 2. punktu⁵⁷. Citiem vārdiem sakot, šīs tiesību normas piemērošana pilnībā ietilpst Tiesas neierobežotajā diskrecionārajā varā⁵⁸.

86. EKL 228. panta 2. punktā paredzētās procedūras mērķis ir mudināt pieņemt

57 — Iepriekš 24. zemsvītras piezīmē minētā sprieduma lietā Komisija/Grieķija 89. punkts un 2003. gada 25. novembra spriedums lietā C-278/01 Komisija/Spānija (*Recueil*, I-14141. lpp., 41. punkts).

58 — Iepriekš 33. zemsvītras piezīmē minēto ģenerāladvokāta Hēlhuda secinājumu lietā Komisija/Francija 84. punkts.

neizpildošo dalībvalsti izpildīt spriedumu par valsts pienākumu neizpildi un līdz ar to nodrošināt, lai šī dalībvalsts efektīvi piemērotu Kopienas tiesības. Šim mērķim kalpo šajā tiesību normā paredzētie pasākumi, proti, sodanauda un kavējuma nauda.

lietderīgi, izvērtējot jautājumu par to, vai dalībvalsts, kurai spriedums ir bijis nelabvēlīgs, vēl joprojām nav izpildījusi savus pienākumus un vai vēl joprojām pastāv nosacījumi šādas sankcijas piemērošanai, atbilstoši iepriekš norādītajam par noteicošo laika posmu uzskatīt tiesas sēdi. Sakarā ar to, ka līgums par atkritumu apglabāšanu tika atcelts vēl rakstveida procesa laikā, izskatāmajā lietā šādi nosacījumi vairs nepastāv, tādēļ kavējuma naudas piespriešana vairs nešķiet piemērota.

87. Atbilstoši Tiesas skaidrojumam lietā C-304/02 Komisija/Francija, viena vai otra pasākuma piemērošana ir atkarīga no ikvienas piemērotības izvirzītā mērķa sasniegšanai atbilstoši konkrētā gadījuma apstākļiem. Ja kavējuma nauda ir īpaši piemērota, lai mudinātu dalībvalsti, cik ātri vien iespējams, izpildīt pienākumu, kura neizpilde var turpināties, ja šāds pasākums netiek piemērots, tad naudas soda piespriešana vairāk balstīta uz tādu seku izvērtējumu, kuras attiecīgās dalībvalsts pienākumu neizpildes gadījumā iestājas privātajam un sabiedrības interesēm, it īpaši ja pienākuma neizpilde kopš sprieduma, kurā tas tika konstatēts, ir turpinājusies ilgu laiku pēc tam⁵⁹.

89. Turpretī sodanauda kā vienreizēja finansiāla sankcija ar sodošu raksturu ir piemērota, lai sodītu par Līgumam neatbilstošu rīcību, kas gan jau ir pagātnē, tādēļ konstatētā pārkāpuma novēršana Kopienai ir mazsvarīga, tomēr sankcijas piemērošana ir absolūti nepieciešama, lai atturētu no līdzīgu pārkāpumu izdarīšanas⁶⁰. Uz iespēju piemērot sodanaudu strikti jānorāda jo īpaši tajā gadījumā, ja attiecīgā dalībvalsts spriedumu ir izpildījusi tikai pēc otrās tiesvedības spiediena⁶¹, ja pārkāpums ir bijis sevišķi

88. Ņemot vērā iepriekš minēto kavējuma naudas kā ietekmēšanas līdzekļa aprakstu, ir

60 — Karpenstein, P./Karpenstein, U., *Das Recht der Europäischen Union*. No: Grabitz/Hilf (izdevēji), III sējums, EKL 228. panta 28. punkts. Bonnie, A. Commission Discretion under Article 171 (2) E.C. *European law review*. (1998), Nr. 6, 547. lpp. Burgi, M. *Handbuch des Rechtsschutzes der Europäischen Union*, 2. izdevums. Rengeling/Middeke/Gellermann (izdevēji). München: C. H. Beck, 2003, § 6, 49. punkts.

61 — Karpenstein, P./Karpenstein, U., *Das Recht der Europäischen Union*, no: Grabitz/Hilf (izdevēji), III sējums, EKL 228. panta 28. punkts; Gaitanides, C., *Vertrag über die Europäische Union und Vertrag zur Gründung der Europäischen Union*, von der Groeben/Schwarz (izdevēji), EKL 228. pants, uzskata, ka šāds gadījums ir tad, ja attiecīgā dalībvalsts spriedumu ir izpildījusi novēloti, bet Tiesā vēl netiek izskatīta jauna prasība vai arī tiesvedība vēl nav pabeigta.

59 — Iepriekš 33. zemsvītras piezīmē minētā sprieduma lietā Komisija/Francija 80. un 81. punkts.

smags⁶², vai arī, ja pastāv pārkāpuma atkārtotības risks⁶³.

90. Izskatāmajā lietā nekas neliecina ne par pārkāpuma atkārtotības risku, ne arī to var kvalificēt kā sevišķi smagu pārkāpumu. Ņemot vērā, ka Braunšveigas pilsētas līgumam par atkritumu apglabāšanu, kas tika noslēgts, pārkāpjot līgumu piešķiršanas tiesības, ir vietēja rakstura nozīme, no tā izrietošo ietekmi uz vienotā tirgus darbību var uzskatīt par nenozīmīgu.

91. Jāuzsver, ka jebkura Tiesas sprieduma neievērošana ir jāuzskata par smagu pārkāpumu, tādēļ par konkrēto pārkāpumu principā varētu sodīt, piespriežot sodanādu kā simbolisku sankciju⁶⁴ par laiku no 2003. gada 10. aprīļa, kad tika taisīts spriedums apvienotajās lietās C-20/01 un C-28/01 Komisija/Vācija, līdz līgumu noslēgšanai, ar ko tika

62 — Candela Castillo, J. La loi européenne, désormais mieux protégée — Quelques réflexions sur la première décision de la Commission demandant à la Cour de Justice de prononcer une sanction pécuniaire au sens de l'article 171 du Traité à l'encontre de certains États membres pour violation du droit communautaire. *Revue du Marché Unique Européen*. (1997), Nr. 1, 20. un 21. lpp.

63 — Karpenstein, P./Karpenstein, U. *Das Recht der Europäischen Union*. No: Grabitz/Hilf (izdevēji), III sējums, EKL 228. panta 28. pants. Diez Hochleitner, J. Le traité de Maastricht et l'inexécution des arrêts de la Cour de Justice par les États membres. *Revue du Marché Unique Européen*. (1994), Nr. 2, 140. lpp. Bonnie, A. Commission Discretion under Article 171 (2) E.C., *European Law Review*. (1998), Nr. 6, 547. lpp. Burgi, M. *Handbuch des Rechtsschutzes der Europäischen Union*, 2. izdevums. Rengeling/Middeke/Gellermann (izdevēji). München: C. H. Beck, 2003, § 6, 51. punkts.

64 — Karpenstein, P./Karpenstein, U., *Das Recht der Europäischen Union*, no: Grabitz/Hilf (izdevēji), III sējums, EKL 228. panta 28. punkts, uzskata, ka soda naudai salīdzināmā ar kavējuma naudu jādod priekšroka tajā gadījumā, ja samērīguma princips prasa piemērot dalībvalstij, kas pārkāpusi līgumu, "simbolisku" sankciju, jo, piemēram, ir sagādāms, ka dalībvalsts Līguma pārkāpumu novērsis vēl līdz sprieduma pieņemšanai.

atcelti apstrīdētie līgumi; tomēr kā vainu mīkstinošs apstāklis jāņem vērā, ka Vācijas Federatīvā Republika savu pienākumu, kas izrietēja no pirmā sprieduma, izpildīja vēl rakstveida procesa laikā.

92. Ņemot vērā izskatāmās lietas apstākļus, uzskatu par pamatotu atteikties no finansiāla rakstura sankciju piemērošanas.

VII — Par tiesāšanās izdevumiem

93. Atbilstoši Reglamenta 69. panta 2. punktam lietas dalībniekam, kam spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Komisija ir prasījusi piespriezt Vācijas Federatīvajai Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā Vācijas Federatīvajai Republikai šis spriedums ir nelabvēlīgs, tai jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

94. Saskaņā ar Reglamenta 69. panta 4. punktu dalībvalstis, kas iestājas lietā, sedz savus tiesāšanās izdevumus pašas. Tādēļ Francijas Republika, Nīderlandes Karaliste un Somijas Republika sedz savus tiesāšanās izdevumus pašas.

VIII — Secinājumi

95. Pamatojoties uz iepriekš minētajiem apsvērumiem un ņemot vērā faktu, ka Komisija vairs neuzturēja prasību attiecībā uz Bokhornas pašvaldību, ierosinu Tiesai lemt šādi:

- atzīt, ka Vācijas Federatīvā Republika, neveicot pasākumus, lai izpildītu Tiesas 2003. gada 10. aprīļa spriedumu apvienotajās lietās C-20/01 un C-28/01 Komisija/Vācija, kas attiecās uz līgumu ar Braunšveigas pilsētu par atkritumu apglabāšanu, nav izpildījusi pienākumus, ko tai uzliek EKL 228. panta 1. punkts;
- piespriest Vācijas Federatīvajai Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus;
- atzīt, ka Francijas Republika, Nīderlandes Karaliste un Somijas Republika sedz savus tiesāšanās izdevumus pašas.